

Preek Geldermalsen 9 aug. 2020

Tekst: Jesaja 40:1-11 (eigen vertaling:)

1. Troost! troost Mijn volk,
zegt jullie God.
2. Spreekt tot het hart van Jeruzalem
en roept tot haar
dat haar strijd is vervuld,
dat haar schuld is voldaan,
dat zij dubbel ontvangen heeft uit de hand van de HEER
voor al haar zonden.
3. Hoor! Iemand roept:
Bereidt in de woestijn
een weg voor de HEER.
Maakt recht in de wildernis,
een heerbaan voor onze God.
4. Elk dal worde verhoogd,
en elke berg en heuvel worde verlaagd,
het ruige land worde tot een effen plaats
en de rotsachtige plaatsen tot een vallei.
5. En de heerlijkheid van de HEER zal geopenbaard worden
al wat leeft zal het zien,
want de mond van de HEER heeft gesproken.
6. Hoor! Iemand zegt: Roep!
en hij zegt: Wat zal ik roepen?
Al het vlees is gras
en al zijn trouw als een bloem van het veld.
7. Het gras verdort, de bloem verwelkt
wanneer de adem van de HEER erover blaast.
Ja, het volk is gras.
8. Het gras verdort, de bloem verwelkt,
maar het woord van onze God houdt stand tot in eeuwigheid.
9. Klim op een hoge berg,
goednieuwsbrenger Sion;
verhoog je stem met kracht
goednieuwsbrenger Jeruzalem
verhoog, vrees niet
zeg tot de steden van Juda:
Zie! Jullie God!
10. Zie, de Here HERE zal komen met kracht
en Zijn arm zal heersen
zie, Zijn loon is bij Hem
en Zijn vergelding gaat voor Hem uit.
11. Als een Herder zal Hij Zijn kudde weiden,
In Zijn arm de lammeren vergaderen
en in Zijn schoot dragen
zogenden voorzichtig leiden

Achtergrond

Het is rond 700 voor Christus, we gaan dus meer dan 2700 jaar terug in de tijd als we ons in de tekst die we net gelezen hebben verplaatsen. Hoe zag die wereld er toen uit? Het was een turbulente tijd. Er was een grote wereldmacht, het Assyrische volk met zijn onoverwinnelijke leger. Dat leger had nog niet zo lang geleden het hele Noordrijk van Israël van de kaart geveegd en het grootste deel van haar bevolking gedeporteerd. In het Zuidrijk Juda en Jeruzalem had ze verschrikkelijk huisgehouden. Talloze dorpen en steden verwoest, mensen vermoord of weggevoerd. De stad Jeruzalem was op het nippertje ontsnapt aan totale verwoesting. Door een wonderlijk ingrijpen van God was aan het schijnbaar onoverwinnelijke leger van Assyrië een grote slag toegebracht en moest het afdruipen en terugkeren naar hun eigen land. Dat was in de tijd van de Joodse gelovige koning Hizkia. In de hoofdstukken die voorafgaan aan dit veertigste hoofdstuk kun je dat allemaal lezen.

Maar na die grote overwinning van God over het Assyrische leger was deze Hizkia begonnen om nauwe banden aan te gaan met het Babylonische rijk, dat een opkomende wereldmacht was. In plaats van op God te vertrouwen probeerde hij de toekomst veilig te stellen door politieke verdragen. De profeet Jesaja veroordeelde dat scherp en kondigde aan dat binnen afzienbare tijd datzelfde Babylonische rijk het land zou binnenvallen en een einde zou maken aan het bestaan van Juda en Jeruzalem. Dit als een oordeel van God over honderden jaren van goddeloosheid van het volk Israël, een oordeel over hoogmoed en afgoderij, een oordeel over vertrouwen op wereldse machten in plaats van vertrouwen op God.

Dat oordeel waar Jesaja over sprak is er inderdaad gekomen. In 586 voor Christus, meer dan honderd jaar later is dat in vervulling gegaan, en is Jeruzalem verwoest en een groot deel van het volk in ballingschap gegaan.

Als Jesaja dit alles voorzegt heeft, als woordvoerder van God, dan komen ineens deze woorden: Troost, troost Mijn volk, zegt jullie God.

Met deze woorden begint het boek Jesaja aan het tweede deel van het boek. Het bijzondere van dit tweede deel is dat het, behalve dat het gericht is tot de tijdgenoten van Jesaja, ook op voorhand al gericht is op de mensen die de toekomstige verwoesting van Jeruzalem zullen meemaken en in ballingschap gaan naar Babel. En meer nog dan dat, Jesaja voorziet ook de ondergang van die Babylonische wereldmacht, nog voordat ze een wereldmacht geworden was. Deze profetie is dus ook gericht tot mensen van meer dan honderd jaar later, Joden die in uitzichtloze omstandigheden in ballingschap leefden, zonder eigen land, zonder tempel, en naar hun beleving zonder God. Jesaja heeft voor hen een boodschap van hoop en toekomstig herstel en heil.

Dus als je deze woorden leest moet je je ook verplaatsen in de Joodse ballingen die in grote nood waren. Ook tot hen zegt de profeet: Troost, troost mijn volk, zegt jullie God.

Waaruit bestaat de troost?

v. 1-Hij is tóch onze God

1. *Troost! troost Mijn volk,
zegt jullie God.*

Let op deze woorden: Mijn volk, jullie God. Dit is zo prachtig. Dit is het hart van God. Vanaf het begin van de schepping is daar het verlangen van God naar Zijn volk. Het is de kern van het verbond van God met Israël. Mijn volk, jullie God.

Hoe is het mogelijk dat God zegt 'Mijn volk', terwijl het volk God op het hart getrapt heeft, eeuwen lang. De geschiedenis van Israël zoals we die lezen in het Oude Testament, is er een van veel vallen en af en toe opstaan. Voorafgaand aan de ballingschap is de regering van koning Manasse. Een tijd van afgoderij, immens geweld. De goddeloosheid van deze koning Manasse en het volk is ten hemel schreiend. Het leidde tot de ballingschap. En toch zegt God 'Mijn volk'. Zo is God. Zo was Hij toen, zo is Hij nu.

Ook nu mag je weten dat God je wil troosten als je in grote nood bent. Zelfs als die nood een gevolg is van je eigen handelen. Ook in die grote nood mag je weten dat je een deel bent van Gods volk, Zijn kind, en dat Hij jouw God is.

v.2-3 **Geen oordeel meer**

2. *Spreekt tot het hart van Jeruzalem en roept haar toe*

Spreekt tot het hart van Jeruzalem, die verwoeste stad, waar zoveel leed is geweest, zo veel geweld, zo veel ellende. Ja, je mag haar toeroepen. Midden in de diepste duisternis van het volk van God is daar de stem van de profeet, die de stem van God is. God heeft Zijn volk niet vergeten. Hij spreekt, Hij roept haar toe.

En wat houdt de troost in, de troost die door meer dan één trooster wordt toegeroepen:

*dat haar strijd is vervuld, dat haar schuld is voldaan,
dat zij dubbel ontvangen heeft uit de hand van de HEER
voor al haar zonden.*

Het is een boodschap van hoop. Het oordeel van God als gevolg van de afgoderij en afval van het volk is gekomen. Jeruzalem verwoest, het volk in ballingschap. En daar waren ze dan met hun vragen. Waar is God? Zijn de goden van Babel dan sterker dan onze God? Hoe zit het met Gods beloften? Hoe zit het met het eeuwig koningschap van het huis van David? Bestaan we nog als volk van God?

En in die situatie komt dit woord van God door profeten als Jesaja, Jeremia, Ezechiël, Daniël. Nu is het genoeg geweest, zegt God. Je lijden is voorbij, je hebt dubbel ontvangen voor je zonden. Je schuld is voldaan.

In bovenstaand vers lezen we dat de schuld is voldaan en dat het volk dubbel ontvangen heeft voor al haar zonden.

Betekent dat dan dat God ons al onze zonden vergeldt, dat we de straf moeten dragen voor onze zonden, precies naar de maat dat we gezondigd hebben?

Nee, verre van dat. Die betekenis gaat dwars in tegen alles wat het boek Jesaja ons vertelt. Jesaja spreekt op bijna elke bladzijde van zijn boek over de overvloedige genade van God, over Zijn vergeving. (Jesaja 1:18; 6:7; 38:17; 43:25; 44:22).

Komt toch en laat ons tezamen richten, zegt de Here; al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol. (Jes. 1:18 NBG)

Denk aan hoofdstuk 53, de lijdende knecht van de Heer:

“Maar om onze overtredingen werd Hij doorboord, om onze ongerechtigheden verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden.” (Jes.53:5)

Het is God Zelf die de schuld op Zich neemt. De schuld is voldaan, de rekening betaald. Dat is troost.

Dat was toen zo, dat is nu ook zo.

Ja, God oordeelt. Als God dat doet dan is dat met het doel dat mensen zich bekeren, het is bedoeld als reiniging. En iedereen die zich keert tot God met erkenning van zijn schuld en de bede om vergeving, ontvangt de vergeving van al zijn of haar zonden. De relatie wordt hersteld.

Als wij het avondmaal vieren dan klinken telkens de woorden, bij brood en bij de beker: "Gedenkt en geloof dat het lichaam van Christus verbroken is tot een volkomen verzoening van al onze zonden; dat het dierbaar bloed van onze Heer Jezus Christus vergoten is tot een volkomen verzoening voor al onze zonden".

Dat kruis van Christus, dat lijden, die daad van liefde en ontferming van God, dat alles klinkt door in deze verzen van het boek Jesaja, ja, is de achtergrond en het fundament van het hele boek, van heel de Bijbel. Dat is het hart van God.

v.3-5: God Zelf komt tussenbeide!

3. Hoor! Iemand roept:
Bereidt in de woestijn
 een weg voor de HEER.
Maakt recht in de wildernis,
 een heerbaan voor onze God.
4. Elk dal worde verhoogd,
 en elke berg en heuvel worde verlaagd,
het ruige land worde tot een effen plaats
 en de rotsachtige plaatsen tot een vallei.
5. En de heerlijkheid van de HEER zal geopenbaard worden,
 al wat leeft zal het zien,
 want de mond van de HEER heeft gesproken.

Troost, troost Mijn volk. Daar begint dit gedeelte mee. En we hebben gezien dat de troost van God hieruit bestaat dat er een eind komt aan de ellende, de strijd om het bestaan, dat de zonden vergeven zijn, dat er verzoening heeft plaatsgevonden. Maar nu gaat het verder. De troost bestaat niet alleen in vergeving en verzoening, maar ook in wat komt: de HEER zelf zal komen. Dat is ten diepste de troost die komt. God zelf zal komen in heerlijkheid, in glorie, en hier is de aankondiging.

Wat zal deze profetie betekend hebben voor de mensen toen? Toen de vijand aan de poort stond, of later, toen het restant van het volk in ballingschap verkeerde, ver, ver van hun geliefde land, met de herinneringen en trauma's van het verleden? Jahweh komt? Zijn majesteit en heerlijkheid zal geopenbaard worden? Heel de wereld, ieder mens zal het zien? Maar op het moment dat deze woorden gesproken werden was er nog niets van te zien. En in de tijd van de ballingschap was er niets van te merken. En toch is daar die dringende oproep om alles gereed te maken voor de komst van de Heer. Dat vraagt om geloof! De laatste regel van dit gedeelte zegt: "Want de mond van de HEER heeft gesproken!". Dat is de garantie, dat is de zekerheid. En als je dat aanvaardt, dan is er troost, omdat je weet dat je omstandigheden uiteindelijk niet bepaald worden door het lot, door machten en krachten die onweerstaanbaar lijken, maar dat je in de hand van God bent, en dat er een andere tijd komt.

Hoe is het met die komst gegaan? Jesaja profeteerde dit rond 700 voor Christus, maar hij profeteerde ook voor hen die meer dan honderd jaar later in ballingschap zouden gaan. Voor de Joden in de ballingschap was het profetische woord als een helder licht in een zeer donker dal. Maar het vroeg wel om geloof. Terugkeer naar hun eigen land, herstel, dat is gekomen. De tempel is herbouwd. Maar de komst van de HEER? Uiteindelijk duurde het nog vijfhonderd jaar. Toen was daar die man in de woestijn die begon te roepen: Bekeert u, want de koning komt. Deze man, Johannes de Doper kondigt de komst van Jezus Christus aan. Alle vier de evangeliën halen de tekst uit Jesaja aan, die we net gelezen hebben in het derde vers van Jesaja 40:

In die dagen trad Johannes de Doper op en hij predikte in de woestijn van Judea, en zeide: Bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen is nabijgekomen. Hij toch is het, van wie door de profeet Jesaja gesproken werd, toen hij zeide: De stem van een, die roept in de woestijn: Bereidt de weg des Heren, maakt recht zijn paden. (Matth.3:1-3 NBG)

De komst van de HEER, van Jahwèh: dat is de komst van Jezus Christus, van de Knecht uit Jesaja 53, het Lam dat de zonde van de wereld wegneemt en Zijn koninkrijk opricht.

In Hem was en is de glorie en de heerlijkheid van God.

Het woord van God zo lang geleden is in vervulling gegaan, maar nog niet compleet. Er blijft nog een vervulling over, en dat zal gebeuren met de tweede komst van de Heer, de wederkomst van Jezus Christus.

En ook dat is, net als toen, een zaak van geloof en verwachting. Hoe weten we dat het gebeuren zal? Omdat de mond van de Heer het gesproken heeft! Door het profetische woord. En ook omdat we een deel van de vervulling al gezien hebben. Net zo letterlijk als het eerste deel van deze profetie is uitgekomen, net zo letterlijk zal ook het andere deel vervuld worden. Dat is ook voor ons in onze tijd troost.

v.6-8: Menselijke macht kan God niet tegenhouden

6. *Hoor! Iemand zegt: Roep!
en hij zegt: Wat zal ik roepen?
Al het vlees is gras
en al zijn trouw als een bloem van het veld.*
7. *Het gras verdort, de bloem verwelkt
wanneer de adem van de HEER erover blaast.
Ja, het volk is gras.*
8. *Het gras verdort, de bloem verwelkt,
maar het woord van onze God houdt stand tot in eeuwigheid.*

Gods woord door de profeet zegt: Al die menselijke macht, die wereldmacht Assyrië, dat schijnbaar onoverwinnelijke en onweerstaanbare Babel, het is als gras. En alles waar men op vertrouwt, al die grote beloften van mensen, al die verbonden, al die zogenaamde standvastigheid van mensen, het is lucht, het is als een bloem die er de ene dag prachtig uitziet, maar even later verwelkt, dood is.

Ook wij zijn geneigd om op te zien naar menselijke macht, naar schijnbaar onoverwinnelijke machthebbers, naar onoverkomelijke omstandigheden. Maar, zo zegt Gods woord, ze zijn als gras, het houdt geen stand. Maar het woord van onze God! Dat houdt stand tot in eeuwigheid! Dat is de vaste grond onder ons bestaan. Gods Woord, Zijn beloften. Die houden stand. Wat er ook gebeurt in je leven, in ons land, in deze wereld, dat Woord van God zal hoe dan ook in vervulling gaan. Daarom is het goed je te laten vullen met dat woord, je hart en denken er door te laten beheersen, en er op te vertrouwen. Want al lijkt alles tegen, het Woord van God blijft waar en houdt stand. De tijd komt dat we de vervulling van Gods beloften over de toekomst met onze eigen ogen zullen zien. In dit leven of na dit leven.

v.9-10: De HEER komt; Hij is Overwinnaar!

9. *Klim op een hoge berg,
verkondigster Sion;
verhoog je stem met kracht
verkondigster Jeruzalem
verhoog, vrees niet*

zeg tot de steden van Juda:

Zie! Jullie God!

10. *Zie, de Here HERE zal komen met kracht
en Zijn arm zal heersen.*

Zie, Zijn loon is bij Hem

en Zijn vergelding gaat voor Hem uit.

Jeruzalem ligt in puin, de tempel is verwoest. Maar hier is Jeruzalem de bringer van goed nieuws. Dat moet de mensen diep in hun hart geraakt hebben. Dit was troost in verdrukking, dit gaf hoop. En ook al kon niemand dit zich voorstellen, er kwam een einde aan de ballingschap. De Joden zullen terugkeren naar hun land. Jeruzalem en de tempel zullen herbouwd worden.

Maar er is meer. De HEER zelf zal komen! Met macht, als Koning. Om te heersen. De terugkeer naar Israël is begonnen in 538 voor Christus. De stad is herbouwd, de tempel is herbouwd. Maar de komst van HEER? Die belofte werd pas honderden jaren later vervuld met de komst van Jezus. Jezus Christus is gekomen. Zijn lijden, sterven, opstanding en hemelvaart brachten verzoening en herstel. Hij was de Trooster, en Hij zond de Heilige Geest, de Trooster.

En toch blijft er nog een vervulling staan, nog steeds zal de volledige openbaring van God plaats gaan vinden. Het volledige zichtbare koningschap van God, Zijn heerschappij over al wat leeft, dat ligt nog voor ons. De woorden uit deze verzen zie je dan ook terug in Openbaring. Op de laatste bladzijde van de Bijbel staan deze woorden van Jezus:

*Zie, Ik kom spoedig en mijn loon is bij Mij om een ieder te vergelden naar dat zijn werk is
(Op.22:12)*

en even verder:

Ja, Ik kom spoedig. Amen, kom Here Jezus! (Op.22:20)

In Jesaja wordt de opdracht gegeven om die boodschap uit te bazuinen. Ook wij mogen dat doen. Bekend maken dat er hoop is voor deze wereld. Dat de tijd zal komen dat onze Heer terugkomt, dat Zijn glorie de aarde zal vervullen, dat er vrede en recht zal zijn, dat elke knie zich zal buigen voor onze Heer Jezus Christus. Wij mogen spreken over hoop, mensen uitnodigen om daar deel aan te krijgen, laten zien in ons leven dat we leven in verwachting, en dat dat onze prioriteiten bepaalt.

v.11: Gods macht gaat gepaard met diepe ontferming

Dan het laatste vers in dit gedeelte:

11. *Als een Herder zal Hij Zijn kudde weiden,
In Zijn arm de lammeren vergaderen
en ze in Zijn schoot dragen
de zogenden zal Hij voorzichtig leiden*

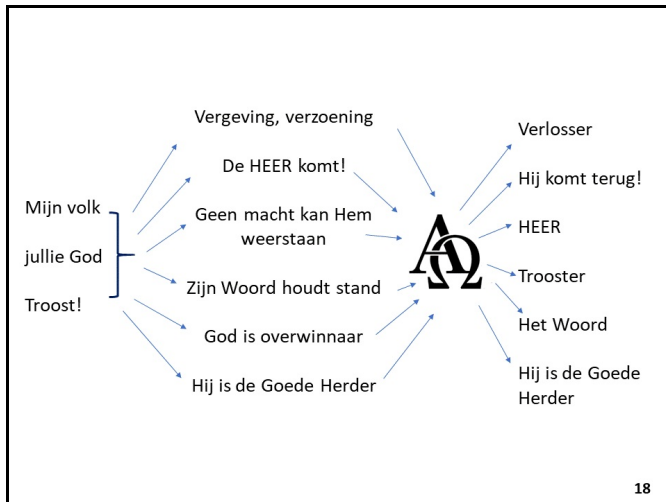
Menselijke machthebbers staan niet bekend om hun ontferming met de zwakke en kwetsbare mensen in de samenleving. De profeet Jeremia en ook Ezechiël, profeten voor en tijdens de ballingschap, spraken een oordeel uit over de leiders van het volk Israël. Ze werden ook herders genoemd, maar dan slechte herders die hun macht misbruikten om mensen uit te buiten, te onderdrukken en te verleiden tot afgoderij.

God is de goede herder van Zijn volk. Zijn arm die heerst is ook de arm die het kwetsbare omarmt en voorzichtig, zorgzaam leidt. Het Hebreeuwse woord dat gebruikt wordt en hier vertaald is met 'leiden' heeft ook die betekenis, heel voorzichtig iemand begeleiden. Een van de vertalingen die ik zag schreef dat je het kunt toepassen op iemand helpen die zwaar gehandicapt is. Dat spreekt mij

enorm aan. De zorg voor hulpelozen, voor mensen die zonder zorg geen bestaan of toekomst hebben, daar heeft God speciale aandacht voor.

En ja, Jezus is de Goede Herder. Zo zelfs dat Hij zijn leven geeft voor de schapen. Het zijn deze woorden uit Jesaja waar Jezus op teruggrijpt als Hij zegt: "Ik ben de Goede Herder".

Dat gold voor het Joodse volk van toen, verdrukt, getraumatiseerd, wanhopig. Het geldt voor alle tijden, ook nu. Je mag het op jezelf toepassen als je in zo'n situatie in je leven zit. Het geldt voor anderen die we daarmee mogen bemoedigen. Maar we mogen als volgelingen van Jezus ook zelf de handen van God zijn om te troosten, te omarmen, te zorgen voor anderen die het zelf niet meer kunnen.

Jezus Christus als de vervulling van Jesaja 40:1-11

Jesaja spreekt woorden van troost en hoop. Dat was in die dagen van verdriet en rouw, van verwoesting, trauma's, uitzichtloosheid een baken van hoop, van troost. God had hen niet vergeten! Maar het vroeg wel om geloof. Want er was nog niets van te merken, de situatie van dat moment veranderde niet. En ook nu is dat zo. Onze situatie, onze omstandigheden zijn anders dan toen. Maar God is dezelfde, en Zijn Woord houdt stand, en zal in vervulling gaan.

Ook wij moeten leven uit geloof. Dat geloof is gebaseerd op Gods trouw, op Zijn macht, op de vervulling van Zijn beloften in het verleden. Daar mogen we aan vasthouden, dat steeds voor ogen houden, en dat verkondigen aan anderen. We mogen elkaar - als de situatie dat vraagt - troosten en helpen. Want Gods woord houdt stand in eeuwigheid. Wat Hij belooft dat zal Hij zeker doen. We zien er naar uit met heel ons hart.